

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 389/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť I. L., B., zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária R., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. M. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava II zo 6. marca 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 505/10 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. L. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júna 2012 doručená sťažnosť I. L., B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 39 Er 505/10-160 zo 6. marca 2012.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného 12. marca 2011 spoločnosťou R., C. (ďalej len „oprávnený“), bolo začaté exekučné konanie proti sťažovateľovi a spoločnosti J., a. s., B. Okresný súd vydal 8. apríla 2010 súdnemu exekútorovi JUDr. L. S., K. (ďalej len „súdny exekútor“), poverenie na vykonanie exekúcie č. 5102 078697*.

Upovedomenie o začatí exekúcie bolo vydané 28. apríla 2010 pod č. k. EX 246/2010-15 a ako spôsob výkonu exekúcie je v ňom uvedené prikázanie pohľadávky z účtu v banke. Na základe návrhu oprávneného vydal súdny exekútor 8. decembra 2010 upovedomenie o spôsobe vykonania exekúcie č. k. EX 246/2010-128 zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľa a na nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve sťažovateľa a jeho manželky. Vzápätí 8. decembra 2010 vydal súdny exekútor exekučný príkaz č. k. EX 246/2010-130 na vykonanie exekúcie zriadením exekučného záložného práva na uvedené nehnuteľnosti.

Súdny exekútor postúpil 30. decembra 2011 okresnému súdu ako súdu exekučnému návrh sťažovateľa ako povinného v 1. rade na odklad exekúcie a na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Podľa názoru sťažovateľa na zriadenie exekučného záložného práva *„neboli splnené zákonné podmienky“*. Na dotknutých nehnuteľnostiach *„je ako prednostný (zmluvný) záložný veriteľ zapísaná spoločnosť P. a. s. so sídlom v B.“*, pričom *„súdny exekútor od prednostného záložného veriteľa... nikdy nedostal súhlas s výkonom exekúcie predajom zálohu, a P. a. s. nie je oprávneným v exekučnom konaní EX 246/2010. Zriadenie exekučného záložného práva bez súhlasu prednostného záložného veriteľa považuje povinný v 1/. rade za neprípustné, a preto žiada exekučné konanie v časti zriadenia exekučného záložného práva... zastaviť.“*.

Okresný súd uznesením č. k. 39 Er 505/10-160 zo 6. marca 2012 návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie zamietol a rovnako zamietol aj jeho návrh na odklad exekúcie. S poukazom na § 151h ods. 6 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení

neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník), na § 61a ods. 2, § 63 a § 167 a nasl. Exekučného poriadku okresný súd konštatoval zabezpečovací charakter zriadenia exekučného záložného práva, ako aj rovnaké právne účinky záložného práva vzniknutého z rôznych právom aprobovaných titulov.

Okresný súd je toho názoru, že „*Občiansky zákonník ani Exekučný poriadok nevyžaduje na vznik exekučného záložného práva súhlas prednostného záložného veriteľa... Zriadením exekučného záložného práva sa oprávnený stal záložným veriteľom druhým v poradí. Vzhľadom na dikciu § 61a ods. 2 Exekučného poriadku a § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka tak oprávnený mohol udeliť súhlas na predaj zaťaženej nehnuteľnosti samostatne a nezávisle od názoru prednostného záložného veriteľa... Občiansky zákonník výslovne stanovuje, že záložný veriteľ, ktorý je v poradí rozhodujúcim na uspokojenie záložných práv pred záložným veriteľom vykonávajúcim záložné právo, môže sám začať s výkonom záložného práva, ak je jeho pohľadávka splatná, musí to však oznámiť záložnému veriteľovi vykonávajúcemu záložné právo v lehote 30 dní podľa § 151ma ods. 2 Občianskeho zákonníka. Neskôr už nie je možné zrušiť výkon záložného práva záložného veriteľa vykonávajúceho záložné právo. Plynutie tridsaťdňovej lehoty má pri výkone záložného práva zásadný význam. Prednostný záložný veriteľ (ak je jeho pohľadávka splatná) môže v tejto lehote oznámiť oprávnenému, že sám začína výkon záložného práva. Ak oznámenie v tridsaťdňovej lehote nevykoná, má potom dve možnosti realizácie svojho záložného práva:*

- *môže v exekúcii oprávneného uplatniť uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku z predaja zálohu,*

- *môže vyčkať, kým sa záloh v exekúcii oprávneného predá a potom začne výkon svojho záložného práva, pretože v zmysle § 151ma ods. 6 Občianskeho zákonníka záložné právo predajom zálohu nezaniká, ale záloh sa prevádza zaťažený záložným právom prednostného veriteľa a ostatných záložných veriteľov, ktorí sú v poradí rozhodujúcim na uspokojenie záložných práv pred záložným veriteľom vykonávajúcim záložné právo.*

Exekučný súd poukazuje na neskoršie rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 324/2010 zo dňa 30.9.2010. Ústavný súd v ňom konštatuje,

že prednostný záložný veriteľ nemôže byť neobmedzene zvýhodňovaný pri rozhodovaní o predmete zálohu.

Úst. súd v cit. rozhodnutí podrobne rozoberá a rieši exekúciu predajom nehnuteľnosti zaťaženej zároveň zmluvným a exekučným záložným právom. V odôvodnení rozhodnutia sa uvádza, že postavenie prednostného záložného veriteľa je pri výkone záložného práva jednoznačne posilnené, ale súčasne nemôže mať absolútnu povahu. Občiansky zákonník preto v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy upravuje postup, ktorým jeho základné právo obmedzuje.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a uznesenie Ústavného súdu č. k. I. ÚS 324/2010 dospel exekučný súd k záveru, že exekútor pri zriadení exekučného záložného práva postupoval v súlade so zákonom, a preto návrhu povinného v I/ rade na zastavenie exekúcie nevyhovet.

Povinný v I/ rade spolu s návrhom na zastavenie exekúcie podal aj návrh na odklad exekúcie, a to do právoplatnosti rozhodnutia súdu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie. Návrh na odklad exekúcie nespĺňa zákonné podmienky ustanovené v § 56 ods. 1, 2 Exekučného poriadku, nevyhnutné na to, aby súd odklad exekúcie povolil. Súd preto návrh povinného v I/ rade na odklad exekúcie ako nedôvodný zamietol.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ argumentuje absenciou súhlasu prednostného záložného veriteľa s exekučným konaním vedeným na dotknutý záloh. Poukazuje pritom na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 20/08-30 z 23. apríla 2008 a uzatvára, že „súdny exekútor... nebol oprávnený viesť exekučné konanie na Nehnuteľnosti, vrátane zriadenia exekučného záložného práva.

Sťažovateľovi je známe neskoršie uznesenie Ústavného súdu zo dňa 30.09.2010, spis. zn. I. ÚS 324/2010, ktorým... odmietol sťažnosť... ako zjavne neopodstatnenú a v ktorom zaujal opačný postoj, keď aproboval právne závery Okresného súdu Bratislava III, vyslovené v uznesení zo dňa 22.04.2010, č. k. 48Er/2542/2007-31.

Sťažovateľ v žiadnom prípade nesúhlasí s právnymi názormi vyslovenými v danom uznesení exekučného súdu (Okresného súdu Bratislava III), ktoré potvrdil Ústavný súd SR v uznesení, spis. zn. I. ÚS 324/2010..., podľa ktorých (i) je možné zriadenie exekučného záložného práva aj na záloh, ktorý už je zaťaženej záložným právom v prospech tretej

osoby..., bez ohľadu na to, či pôvodný záložný veriteľ vyslovil súhlas s exekúciou na záloh (so zdôvodnením, že zriadenie exekučného záložného práva nie je možné považovať za spôsob vykonanie exekúcie, a preto sa naňho režim § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka a § 61a ods. 2 Exekučného poriadku nevzťahuje), a následne (ii) je možné vykonať exekúciu predajom zálohu aj bez súhlasu pôvodného záložného veriteľa, nakoľko oprávnený v exekúcii sa zriadením exekučného záložného práva stal záložným veriteľom.

Takýto výklad je podľa Sťažovateľa neprípustný, nakoľko popísaný postup nie je ničím iným, než obchádzaním zákona, ktorý výslovne (tak v ustanovení § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka, ako aj v ustanovení § 61a ods. 2 Exekučného poriadku) vyžaduje na vedenie exekučného konania (teda nielen na výkon exekúcie predajom nehnuteľnosti) na záloh zaťažený záložným právom predchádzajúci súhlas záložného veriteľa (pokiaľ oprávnený sám nie je záložným veriteľom).“.

Konanie okresného súdu tak „bolo v rozpore so zákonom (keďže Okresný súd Bratislava II mal podľa § 57 ods. 1 písm. g/ Exekučného poriadku exekúciu v rozsahu vzťahujúcom sa na Nehnuteľnosti zastaviť, a namiesto toho návrh Sťažovateľa na zastavenie exekúciu zamietol), a preto predstavovalo porušenie základného práva Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

K otázke právomoci ústavného súdu na prerokovanie jeho sťažnosti sťažovateľ zvýraznil poučenie obsiahnuté v napadnutom uznesení okresného súdu, podľa ktorého „proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie“, a poukázal na § 202 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) v spojitosti s § 58 ods. 4 Exekučného poriadku, z ktorých podľa jeho názoru vyplýva, že proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nie je odvolanie prípustné, pretože „ide o uznesenie, ktorým Okresný súd Bratislava II zamietol návrh Sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Nejde teda o rozhodnutie podľa § 57 ods. 1 písm. g/ Exekučného poriadku (takýmto rozhodnutím by bolo uznesenie, ktorým by súd zastavil exekúciu, ak by exekúciu vyhlásil za neprípustnú)...“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol vo veci nálezhom takto:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 06.03.2012, č. k. 39Er/505/10-160, EX 246/10, porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II zo dňa 06.03.2012, č. k. 39Er/505/10-160, EX 246/10, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresnému súdu Bratislava II sa ukladá povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 323,50 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, pritom trovy právneho zastúpenia je povinný poukázať na účet Advokátskej kancelárie R. s. r. o.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

1. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania.

Sťažovateľ v sťažnostnom petite navrhuje vysloviť porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu uznesením okresného súdu č. k. 39 Er 505/10-160 zo 6. marca

2012, ktoré obsahuje dva výroky. Prvým výrokom okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie, druhým výrokom zamietol návrh sťažovateľa na odklad exekúcie. Hoci z formulovaného petitu na prvý pohľad vyplýva, že sťažovateľ napáda uznesenie okresného súdu ako celok, charakter jeho argumentácie v prospech tvrdeného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 od. 1 ústavy bez pochybností dokazuje, že brojí proti prvému výroku napadnutého uznesenia. Voči druhému výroku uznesenia okresného súdu nepredniesol žiadne námietky.

Navyše, nemožno opomenúť istý stupeň závislosti oboch výrokov, pretože z odôvodnenia uznesenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ navrhoval „*odklad exekúcie, a to do právoplatnosti rozhodnutia súdu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie*“, teda s najväčšou pravdepodobnosťou (z obsahu sťažnosti ani z jej príloh to nebolo možné zistiť) išlo o návrh podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého aj bez návrhu môže súd povoliť odklad exekúcie, ak možno očakávať, že exekúcia bude zastavená (§ 57).

Ústavný súd preto za predmet svojho prieskumu pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ustálil uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie.

2. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pravidlo ustanovené v čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. Podľa neho rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkrétnej veci, a poskytnúť tak ochranu

označeným základným právam alebo slobodám sťažovateľa, porušenie ktorých namieta (III. ÚS 181/04).

2.1 Svojou sťažnosťou sťažovateľ napáda uznesenie okresného súdu ako súdu exekučného, ktorým bol jeho návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku zamietnutý.

Podľa § 57 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu súd zastaví, ak

- a) sa začala a rozhodnutie sa dosiaľ nestalo vykonateľným,
- b) rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným,
- c) zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie,
- d) exekúcia postihuje veci alebo práva, ktoré sú vylúčené z exekúcie alebo nepodliehajú exekúcii podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona,
- e) bolo právoplatne rozhodnuté, že exekúcia postihuje vec, na ktorú má niekto právo nepripúšťajúce exekúciu (§ 55),
- f) po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané,
- g) exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať,
- h) majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie,
- i) oprávnený nezaplatí súdny poplatok za vydanie poverenia na vykonanie exekúcie,
- j) pri exekúcii predajom zálohu zaniklo záložné právo a oprávnený bol záložným veriteľom.

Podľa § 202 ods. 2 OSP odvolanie nie je prípustné ani proti uzneseniu v exekučnom konaní podľa osobitného zákona, ak tento osobitný zákon neustanovuje inak...

Podľa § 58 ods. 4 Exekučného poriadku proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h) je prípustné odvolanie.

2.2 Sťažovateľ v prospech danosti právomoci ústavného súdu na prerokovanie jeho sťažnosti vyjadril názor, podľa ktorého napadnuté uznesenie okresného súdu nie je rozhodnutím „podľa § 57 ods. 1 písm. g/ Exekučného poriadku (takýmto rozhodnutím by

bolo uznesenie, ktorým by súd zastavil exekúciu, ak by exekúciu vyhlásil za neprípustnú), a preto proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie. Predmetné uznesenie Okresného súdu Bratislava II je právoplatné.“

Ústavný súd však na okresnom súde zistil, že sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 39 Er 505/10-160 zo 6. marca 2012 odvolanie, ktoré bolo doručené okresnému súdu 23. apríla 2012, pričom v tomto odvolaní sťažovateľ uvádza, že z § 58 ods. 4 Exekučného poriadku „*vyplýva, že proti uzneseniu, ktorým súd zamietol môj návrh na zastavenie exekúcie, ktorý som podal v zmysle § 57 ods. 1 písm. g), je možné podať odvolanie*“, a celkovo v ňom sťažovateľ predniesol identické meritórne námietky ako v sťažnosti doručenej ústavnému súdu.

Formulácia § 58 ods. 4 Exekučného poriadku pripúšťa možnosť dvojakého výkladu z pohľadu prípustnosti odvolania proti uzneseniu exekučného súdu, ktorým bol návrh povinného na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku zamietnutý. Dosvedčuje to i rozhodovacia prax všeobecných súdov [napr. uznesenie Okresného súdu Košice II č. k. 27 Er 1013/2004-184 z 3. augusta 2007 (spis ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 170/2010), ktorým bol zamietnutý návrh povinného podaný podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, pričom podľa poučenia je proti uvedenému uzneseniu odvolanie prípustné a odvolací súd ho na základe podaného odvolania aj meritórne preskúmal, na druhej strane napr. uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 10 CoE 60/2011-173 z 31. januára 2012 (spis ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 232/2012), ktorým bolo odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu povinného na zastavenie exekúcie odmietnuté ako neprípustné]. Nemožno v tejto súvislosti opomenúť, že dôvody, ktoré môžu viesť k záveru o neprípustnosti exekúcie a k jej následnému zastaveniu podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, môžu byť veľmi rozmanité, a to aj z hľadiska záveru, či nimi povinný sleduje výlučne oddiaľovanie núteného vymoženia exekučného titulu, alebo prednáša odôvodnené skutkové tvrdenia spôsobilé viesť k zastaveniu exekúcie. Preto aj v rovine prípustnosti odvolania proti zamietavému uzneseniu exekučného súdu podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku je nevyhnutné dôsledne posudzovať individuálne okolnosti každého prejednávaneho prípadu.

Sťažovateľ ako povinný v označenom exekučnom konaní založil svoj návrh podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku na tvrdení o nerešpektovaní pozície prednostného záložného veriteľa povereným súdnym exekútorom, ktorý vydal exekučný príkaz na zriadenie exekučného záložného práva bez súhlasu prednostného záložného veriteľa. Sporná skutočnosť teda nastala po začatí predmetného exekučného konania, nemá žiadny skutkový ani právny vzťah k základnému nachádzaciemu konaniu, výsledkom ktorého bol exekučný titul, a aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu, na ktorú samotný sťažovateľ v sťažnosti poukazuje, je zrejماً rôznosť právnych názorov na povahu súhlasu podľa § 61a ods. 2 Exekučného poriadku. Na prvý pohľad sa tak sťažovateľov návrh na zastavenie exekúcie nejaví ako špekulatívny, spojený so snahou „umelo“ oddiaľovať nútený výkon exekučného titulu. Podrobné závery však v tomto smere bude oprávnený urobiť príslušný všeobecný súd rozhodujúci o odvolaní sťažovateľa.

2.3 Na základe formulovaných názorov v spojení s preukázanou skutočnosťou podania odvolania proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľom tak ústavný súd dospel podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde k záveru o nedostatku svojej právomoci na prerokovanie predloženej sťažnosti v zmysle princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože o podanom odvolaní bude rozhodovať príslušný krajský súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2012